לידתו ביום שנהרג ר׳ עקיבא — החלפת תינוקות

דף עבודה בעקבות רבי יהודה הנשיא (רבי)

שם: _____ כיתה: _____

המעשה — הסיפור המלא

להלן מערך שיעור וסיפור חינוכי, מותח ומרגש עד דמעות, על הולדתו של רבי יהודה הנשיא (רבינו הקדוש) ומסירות הנפש של הוריו. הסיפור נכתב במיוחד לבנים בכיתות ב׳-ד׳ בחינוך הדתי-לאומי, על פי כללי הסטוריטלינג, תוך שימוש בתיאורים חושיים, כבוד התורה, והמחשת השגחת ה׳ הנסתרת והפלאית.

פְּתִיחָה: שֶׁמֶשׁ שׁוֹקַעַת, שֶׁמֶשׁ זוֹרַחַת

יְלָדִים, זֶה הָיָה אֶחָד הַיָּמִים הַעֲצוּבִים בְּיוֹתֵר בְּתוֹלְדוֹת עַם יִשְׂרָאֵל. שֶׁקֶט מַקְפִּיא שָׂרַר בָּרְחוֹבוֹת. אֲנָשִׁים סָגְרוּ אֶת חַלּוֹנוֹת בָּתֵּיהֶם וּבָכוּ בַּסֵּתֶר. בְּאוֹתוֹ יוֹם נִפְטַר עַל קִדּוּשׁ ה׳, תַּחַת יְדֵיהֶם הָאַכְזָרִיּוֹת שֶׁל הָרוֹמָאִים, רַבָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל – רַבִּי עֲקִיבָא.

הַחֹשֶׁךְ נִרְאָה כָּבֵד מִתָּמִיד. אֲנָשִׁים לָחֲשׁוּ בִּדְמָעוֹת: ״מָה יִהְיֶה עַכְשָׁו? מִי יְלַמֵּד תּוֹרָה? הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל שָׁקְעָה!״.

אֲבָל יְלָדִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַף פַּעַם לֹא מַשְׁאִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בַּחֹשֶׁךְ.

בְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ יוֹם, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, שֶׁהָיָה הַנָּשִׂיא שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, עָמַד בְּבֵיתוֹ וְדִמְעַת שִׂמְחָה בָּרְקָה בְּעֵינָיו. קוֹל בֶּכִי חָלָשׁ שֶׁל תִּינוֹק קְטַנְטַן נִשְׁמַע מִן הַחֶדֶר הַסָּמוּךְ. אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת יָלְדָה בֵּן! בְּרֶגַע שֶׁנָּפַל עָמוּד הָאוֹר שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, הִדְלִיק ה׳ אֶת עַמּוּד הָאוֹר שֶׁל הַתִּינוֹק הַזֶּה – הַתִּינוֹק שֶׁיִּקָּרֵא לְיָמִים ״רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא״.

הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה וּמְסִירוּת הַנֶּפֶשׁ

אֲבָל הַשִּׂמְחָה שֶׁל רַבָּן שִׁמְעוֹן וְאִשְׁתּוֹ הָיְתָה מְהוּלָה בְּפַחַד מַחְרִיד.

הַקֵּיסָר הָרוֹמָאִי הוֹצִיא גְּזֵרָה אַכְזָרִית לְכָל רַחֲבֵי הָאָרֶץ: אוֹתוֹת אַזְהָרָה עִם חִתָּמוֹת מֶלֶךְ תָּלוּ בְּכָל פִּנָּה, וְחַיָּלִים רוֹמָאִים עִם שִׁרְיוֹנוֹת בַּרְזֶל מַבְרִיקִים סִיְּרוּ בָּרְחוֹבוֹת, כְּשֶׁמַּגָּפֵיהֶם הַכְּבֵדִים רוֹקְעִים בְּרַעַשׁ: טְרָאח... טְרָאח...

הַגְּזֵרָה הָיְתָה: אָסוּר לְשׂוּם יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת בְּרִית מִילָה לִבְנוֹ!

הִגִּיעַ הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי. הַתִּינוֹק רַךְ וּמָתוֹק. מָה יַעֲשׂוּ כָּעֵת? אִם יַעֲשׂוּ בְּרִית – הַחַיָּלִים יַהַרְגוּ אוֹתָם!

אֲבָל רַבָּן שִׁמְעוֹן הִסְתַּכֵּל עַל אִשְׁתּוֹ הַצַּדֶּקֶת, וְהִיא הִנְהֶנָה בְּרֹאשָׁהּ בֶּאֱמוּנָה גְּדוֹלָה. ״אֲנַחְנוּ לֹא נוֹתְרִים עַל בְּרִיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ,״ לָחַשׁ רַבָּן שִׁמְעוֹן. ״לֹא נְבַטֵּל אֶת צִוּוּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִפְּנֵי הָרְשָׁעִים!״.

בַּסֵּתֶר, בְּחֶדֶר פְּנִימִי וְחָשׁוּךְ, כְּשֶׁהַתְּרִיסִים סְגוּרִים הֵיטֵב, מָל רַבָּן שִׁמְעוֹן אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן וְקָרָא אֶת שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: יְהוּדָה. הֵם קִוּוּ שֶׁאִישׁ לֹא שָׁמַע. אֲבָל אָז... הִדְהֲדוּ דְּפִיקוֹת אֵימָה עַל הַדֶּלֶת!

בּוּם! בּוּם! קַתּוֹת הַחֲרָבוֹת הִכּוּ בָּעֵץ. מִישֶׁהוּ הִלְשִׁין לַשִּׁלְטוֹנוֹת.

הַשַּׂר הָרוֹמָאִי שֶׁל הָעִיר צָוָה מִיָּד: ״רַבָּן שִׁמְעוֹן! עָבַרְתָּ עַל דִּבְרֵי הַמֶּלֶךְ! כֵּיוָן שֶׁאַתָּה נָשִׂיא חָשׁוּב, אֲנִי בְּעַצְמִי פּוֹחֵד לַהֲרֹג אוֹתְךָ. אִשְׁתְּךָ תִּקַּח אֶת הַתִּינוֹק, וְחַיָּלַי יִקְחוּ אוֹתָהּ עַד לְרוֹמָא – אֶל הַקֵּיסָר בִּכְבוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ! שֶׁהוּא יַחְלִיט אֵיךְ לְהַעֲנִישׁ אֶתְכֶם!״.

בְּמַלּוֹן הַדְּרָכִים – הַהַשְׁגָּחָה הַפְּרָטִית מִתְגַּלָּה

אִמּוֹ שֶׁל יְהוּדָה לָקְחָה אֶת הַתִּינוֹק אֶל לִבָּהּ. הַמַּסָּע לְרוֹמָא הָיָה קָשֶׁה וּמְעַיֵּף. כִּרְכְּרוֹת הָעֵץ הַכְּבֵדוֹת שִׁקְשְׁקוּ עַל אַבְנֵי הַדֶּרֶךְ. בַּלַּיְלָה הָיָה קַר, וְהָאֵם בָּכְתָה וְהִתְפַּלְּלָה מֵעוֹמֶק לִבָּהּ, כְּשֶׁדְּמָעוֹתֶיהָ נוֹשְׁרוֹת עַל פָּנָיו הַזַּכּוֹת שֶׁל הַתִּינוֹק יְהוּדָה: ״רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אַתָּה יוֹדֵעַ שֶׁעָשִׂינוּ זֹאת לְמַעַנְךָ. תִּשְׁמֹר עַל הַיֶּלֶד הַזֶּה!״.

לִקְרַאת עֶרֶב, עָצְרוּ הַחַיָּלִים בְּאַכְסַנְיָה (מָלוֹן דְּרָכִים גָּדוֹל) כְּדֵי לָנוּחַ. לְשָׁם, בְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, הִגִּיעָה גַּם אִשָּׁה חֲשׁוּבָה מְאֹד – רוֹמָאִית בְּכִירָה עֲטוּיָה בְּבְגָדִים שֶׁל מֶשִׁי וְזָהָב, אִשְׁתּוֹ שֶׁל גֶּנֶרָל (אֲבָל מִשְׁפַּחְתּוֹ שֶׁל אַנְטוֹנִינוּס). רֵיחַ שֶׁל בֹּשֶׂם יָקָר נָדַף מִמֶּנָּה.

הַשְּׁתַּיִם הִזְדַּמְּנוּ לְאוֹתוֹ הַחֶדֶר.

הָרוֹמָאִית הִבִּיטָה בָּאֵם הַיְּהוּדִיָּה שֶׁעֵינֶיהָ הָיוּ אֲדֻמּוֹת מִבֶּכִי, וְשָׁאֲלָה בְּרַכּוּת: "מַדּוּעַ אַתְּ בּוֹכָה, אִשָּׁה אֻמְלָלָה? לָאָן הַחַיָּלִים לוֹקְחִים אוֹתָךְ?".

"יַלְדָּתִי בֶּן מָתוֹק," לָחֲשָׁה אֵשֶׁת הַנָּשִׂיא, "וְקִיַּמְנוּ אֶת צַוּוּי אֱלֹהֵינוּ – לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּרִית מִילָה. עַכְשָׁו תָּפְסוּ אוֹתָנוּ, וּמוֹבִילִים אוֹתִי לַקֵּיסָר. הַקֵּיסָר יִרְאֶה שֶׁהוּא נִימוֹל... וַאֲנִי יוֹדַעַת שֶׁהוּא יַהֲרֹג אֶת שְׁנֵינוּ!". אָמְרָה – וּפָרְצָה בִּבְכִי קוֹרֵעַ לֵב.

רַחֲמֶיהָ שֶׁל הָאֵם הָרוֹמָאִית נִכְמְרוּ (הִתְעוֹרְרוּ מְאֹד). סוֹד גָּדוֹל נָטַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּלִבָּהּ.

הִיא נִגְּשָׁה קָרוֹב לָאֵם הַיְּהוּדִיָּה וְלָחֲשָׁה לָהּ: "שִׁמְעִי לִי. הַהַשְׁגָּחָה הִפְגִּישָׁה בֵּינֵינוּ. גַּם אֲנִי יָלַדְתִּי עַכְשָׁו תִּינוֹק (הַתִּינוֹק אַנְטוֹנִינוּס). הוּא מֻנָּח כָּאן. שְׂלִי עֶרֶל (לֹא נִימוֹל), וְשֶׁלָּךְ נִימוֹל. בּוֹאִי נַחְלִיף בֵּין הַתִּינוֹקוֹת! אַתְּ תִּקְחִי אֶת הַתִּינוֹק שֶׁלִּי שֶׁעוֹד לֹא עָשׂוּ לוֹ בְּרִית, וְתַרְאִי אוֹתוֹ לַקֵּיסָר. הוּא יַחְשֹׁב שֶׁהַחַיָּלִים הִמְצִיאוּ, וְיִפְטֹר אוֹתָךְ לְשָׁלוֹם. בֵּינְתַיִם, אֲנִי אֶשְׁמוֹר כָּאן עַל הַתִּינוֹק הַקָּדוֹשׁ שֶׁלָּךְ וַאֲנִיק אוֹתוֹ, עַד שֶׁתַּחְזְרִי בְּשָׁלוֹם!".

אֵשֶׁת רַבָּן שִׁמְעוֹן רָאֲתָה אֵיךְ ה' שׁוֹלֵחַ לָהּ מַלְאָךְ בְּדְמוּת רוֹמָאִית. בַּחֲשַׁאי, בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, כְּשֶׁהַשּׁוֹמְרִים יְשֵׁנִים – הֶחְלִפוּ הַתִּינוֹקוֹת!

הַהֶלֶם בָּאַרְמוֹן וְהַבְטָחַת הֶעָתִיד

לְמָחֳרָת, הִגִּיעָה הַשַּׁיָּרָה אֶל אַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַקֵּיסָר. זֶה הָיָה אַרְמוֹן מְפֹאָר מְאֹד. עַמּוּדֵי שַׁיִשׁ גְּבוֹהִים וְרִצְפַּת מוֹזָאִיקָה נוֹצֶצֶת שֶׁהֵאִירָה אֶת הַחֶדֶר. עַל כִּסֵּא מְזָהָב טָהוֹר יָשַׁב הַקֵּיסָר הָאַכְזָר, וּמַבָּט כּוֹעֵס בְּעֵינָיו.

"הַאִם זוֹ הַיְּהוּדִיָּה שֶׁהֵעֵזָּה לְהָפֵר אֶת פְּקֻדָּתִי?!" שָׁאַג הַקֵּיסָר בְּקוֹל שֶׁהִרְעִיד אֶת קִירוֹת הָאַרְמוֹן.

"כֵּן, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ," עָנוּ הַשָּׂרִים, "הִיא עָשְׂתָה לִבְנָהּ בְּרִית מִילָה!".

הַקֵּיסָר סִמֵּן בְּאֶצְבָּעוֹ. "הָבִיאוּ לִי אֶת הַתִּינוֹק! נִרְאֶה בְּעֵינֵינוּ!".

הָאֵם הַיְּהוּדִיָּה קִדְּמָה עַד לְרַגְלֵי הַכִּסֵּא, יָדֶיהָ רוֹעֲדוֹת אַךְ לִבָּהּ בּוֹטֵחַ בַּה'. הִיא פָּתְחָה לְאַט לְאַט אֶת שְׂמִיכַת הַצֶּמֶר. הַקֵּיסָר הִתְכּוֹפֵף, הִבִּיט... וְאָז נִפְעֲרוּ עֵינָיו בְּתַדְהֵמָה!

הַתִּינוֹק... לֹא הָיָה נִימוֹל!

הַקֵּיסָר הֵרִים אֶת מַבָּטוֹ וְנָעַץ עֵינַיִם זְעוּמוֹת מֵאֵשׁ בַּשַּׂר הָרוֹמָאִי שֶׁלְּוָה אוֹתָם. "שַׁקְרָנִים!" זָעַק. "הֲכִי הֵבֵאתֶם אֶת הָאִשָּׁה הַמִּסְכֵּנָה הַזּוֹ סְתָם?! הֲרֵי הַתִּינוֹק עָרֵל לְחַלּוּטִין! אֵין כָּאן שׁוּם בְּרִית!".

בְּכַעֲסוֹ הַגָּדוֹל, צִוָּה הַקֵּיסָר לְהַעֲנִישׁ קָשׁוֹת אֶת הַשַּׂר הָרוֹמָאִי שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהִלְשִׁין עֲלֵיהֶם. לָאֵם אָמַר לָשׁוּב לְבֵיתָהּ בְּשָׁלוֹם חָפְשִׂיָּה לְגַמְרֵי – וּבְאוֹתָהּ הִזְדַּמְּנוּת אֲפִלּוּ בִּטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה! מֵהַיּוֹם מֻתָּר לַיְּהוּדִים לָמוּל אֶת בְּנֵיהֶם. אֵיזֶה נֵס עָצוּם!

בְּדַרְכָּהּ חֲזָרָה, עָצְרָה הָאֵם בְּאוֹתוֹ מָלוֹן. בִּדְמָעוֹת שֶׁל תּוֹדָה הִיא מָסְרָה אֶת אַנְטוֹנִינוּס חֲזָרָה לְאִמּוֹ הָרוֹמָאִית, וְחִבְּקָה אֶת בְּנָהּ יְהוּדָה לְחֵיקָהּ.

הָרוֹמָאִית הַחֻכָּמָה לָחֲצָה אֶת יָדָהּ שֶׁל הָאֵם הַיְּהוּדִיָּה וְאָמְרָה: "רְאִי אֵיזֶה פֶּלֶא קָרָה כָּאן. הַתִּינוֹק שֶׁלִּי יָנַק מֵחָלָבֵךְ הַיְּהוּדִי, וְהַתִּינוֹק שֶׁלָּךְ הִצִּיל אוֹתָנוּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נִסִּים. מֵהַיּוֹם – שְׁנֵי הַתִּינוֹקוֹת הָאֵלֶּה יִהְיוּ חֲבֵרִים בְּלֵב וָנֶפֶשׁ, הֵם וּבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם!".

וְאָכֵן יְלָדִים, שָׁנִים עָבְרוּ. הַתִּינוֹק רַבִּי יְהוּדָה גָּדַל לִהְיוֹת "רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא", מְאַסֵּף וְכוֹתֵב הַמִּשְׁנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים עַד הַיּוֹם. וְאוֹתוֹ תִּינוֹק רוֹמָאִי – אַנְטוֹנִינוּס, עָלָה לַגְּדֻלָּה וְהָפַךְ לְקֵיסָר רוֹמָא אֲבָל... קֵיסָר אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל! הוּא לָמַד תּוֹרָה בַּסֵּתֶר מֵרַבִּי יְהוּדָה, כִּבֵּד אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכָּל אָדָם, וְהָפַךְ לַחֲבֵרוֹ הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שֶׁל מַנְהִיג יִשְׂרָאֵל.

א. שְׁאֵלַת פְּתִיחָה (לְעוֹרֵר סַקְרָנוּת):

"יְלָדִים, אִם אֲנַחְנוּ נִמְצָאִים בְּחֶדֶר מָלֵא בַּחֹשֶׁךְ, וְיֵשׁ לָנוּ רַק נֵר אֶחָד קָטָן שֶׁמֵּאִיר... וּפִתְאוֹם רוּחַ חֲזָקָה מְכַבָּה אוֹתוֹ. מָה נַעֲשֶׂה? (לְתֵת לַיְלָדִים לַעֲנוֹת: נַדְלִיק מַחָדָשׁ / נָבִיא פָּנָס וכו'). נָכוֹן! הַיּוֹם נִשְׁמַע עַל יוֹם שֶׁבּוֹ נֵר גָּדוֹל מְאֹד בְּעַם יִשְׂרָאֵל נִכְבָּה, אַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּדִיּוּק בְּאוֹתוֹ רֶגַע, הִדְלִיק עֲבוּרֵנוּ פָּנָס חָדָשׁ שֶׁיֵּאִיר אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ".

ב. שְׁאֵלַת סִיּוּם:

״לָמָּה לְדַעְתְּכֶם ה׳ עָשָׂה שֶׁצִּוָּה [illegible] שֶׁשָּׁנוּ, יִקְיֵם אוֹתָהּ שֶׁצִּוָּה אוֹתָהּ וְתַנָּא אַחֵר תָּנָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל?

(תְּשׁוּבָה: כְּדֵי לְהַרְאוֹת שֶׁה׳ שׁוֹלֵט בְּהַכֹּל, וַאֲפִלּוּ מִתּוֹךְ הָאוֹיְבִים עַצְמָם, הוּא יָכוֹל לְהַצְמִיחַ תּוֹרָה וִישׁוּעָה!).״

ג. הֶעָרוֹת לְבִצּוּעַ וְסְטוֹרִיטֵלִינְג לַמּוֹרֶה:

ד. הַמְלָצוֹת לְמַצֶּגֶת וִיזוּאָלִית (4 שְׁקוּפִיּוֹת בִּקְדֻשָּׁה):

ה. פְּעִילוּת מְסַכֶּמֶת מֻמְלֶצֶת:

״פָּנָס שֶׁל מְסִירוּת״

הַמּוֹרֶה יְחַלֵּק לְכָל יֶלֶד צִיּוּר שֶׁל פָּנָס רֵיק מִנְיָר.

הוֹרָאָה לַתַּלְמִידִים: ״בְּתוֹךְ הַפָּנָס שֶׁלָּכֶם, צַיְּרוּ אוֹ כִּתְבוּ עַל אֵיזֶה ׳מִצְוָה׳ אוֹ ׳הִתְאַמְּצוּת׳ אַתֶּם מְבַקְּשִׁים שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יַעֲזֹר לָכֶם, בְּדִיּוּק כְּפִי שֶׁעָזַר לְהוֹרָיו שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה. אֵיזֶה חֹשֶׁךְ אַתֶּם רוֹצִים לְהָאִיר?״.

מקורות: תלמוד בבלי, קידושין ע״ב ע״ב: על כך שביום שמת רבי עקיבא, נולד רבי (וראו גם קהלת רבה פרשה א, המדבר על ״וזרח השמש ובא השמש״ – עד שלא שקעה שמשו של רבי עקיבא, זרחה שמשו של רבינו הקדוש). תוספות על תלמוד בבלי, עבודה זרה י׳ ע״ב, ד״ה ״אמר ליה״: שם מופיע בפרוטרוט הסיפור על הגזירה שלא למול, מסירות נפשו של רבן שמעון שכן מל אותו, הבאתם לרומי, ההחלפה עם אנטונינוס באכסניה, ביטול הגזירה והידידות לעתיד בעקבות יניקתו של אנטונינוס מחלבה של אם רבי יהודה. ספר האגדה / מעשי חכמים: סיפורים רפ״ו, רפ״ז (המאגדים את המדרשים השונים לכדי יצירה רציפה אחת).

1. שאלות ידע מתוך הַסִיפּוּר

א. בתחילת הסיפור נאמר: "להלן מערך שיעור וסיפור חינוכי, מותח ומרגש עד דמעות, על הולדתו של רבי יהודה הנשיא (רבינו הקדוש) ומסירות הנפש של הוריו." — מה קרה מיד לאחר מכן?

ב. מדוע התרחש הדבר המתואר במשפט: "אֲבָל הַשִׂמְחָה שֶׁל רַבָּן שִׁמְעוֹן וְאִשְׁתּוֹ הָיְתָה מְהוּלָה בְּפַחַד מַחְרִיד."?

ג. כיצד הגיב רבי יהודה הנשיא (רבי) למצב המתואר: "אִמּוֹ שֶׁל יְהוּדָה לָקְחָה אֶת הַתִּינוֹק אֶל לִבָּהּ."?

ד. מה השתנה בין "אֵשֶׁת רַבָּן שִׁמְעוֹן רָאֲתָה אֵיךְ ה' שׁוֹלֵחַ לָהּ מַלְאָךְ בִּדְמוּת רוֹמָאִית." לבין "לָאֵם אָמַר לָשׁוּב לְבֵיתָהּ בְּשָׁלוֹם חָפְשָׂיָה לְגַמְרֵי – וּבְאוֹתָהּ הִזְדַּמְנוּת אֲפִלּוּ בְּפֵטֶל אֶת..."?

ה. כיצד הגיע הסיפור אל האירוע: "(לְתַת לַיְלָדִים לַעֲנוֹת: נַדְלִיק מֵחָדָשׁ / נָבִיא פָּנָס כּוּ')."?

2. השלימו פרטים מדויקים מן הסיפור

א. להלן מערך שיעור וסיפור חינוכי, מותח ומרגש עד דמעות, על הולדתו של רבי יהודה הנשיא (רבינו הקדוש) ומסירות הנפש של _____ .

ב. אֲבָל יְלָדִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַף פַּעַם לֹא מַשְׁאִיר אֶת יִשְׂרָאֵל _____.

ג. אֲבָל הַשִּׂמְחָה שֶׁל רַבָּן שִׁמְעוֹן וְאִשְׁתּוֹ הָיְתָה מְהוּלָה בְּפַחַד _____.

ד. בַּסֵּתֶר, בְּחֶדֶר פְּנִימִי וְחָשׁוּךְ, כְּשֶׁהַתְּרִיסִים סְגוּרִים הֵיטֵב, מָל רַבָּן שִׁמְעוֹן אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן וְקָרָא אֶת שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: _____ .

ה. אִמּוֹ שֶׁל יְהוּדָה לָקְחָה אֶת הַתִּינוֹק אֶל _____.

נכון או לא נכון — על פי פרטי הסיפור

משפט מן המעשה או שינוי שלו	נכון	לא נכון	תקנו או הביאו הוכחה
אֲבָל יְלָדִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַף פַּעַם לֹא מַשְׁאִיר אֶת יִשְׂרָאֵל בַּחֹשֶׁךְ.	□	□	
בסיפור לא התרחש הדבר הבא: בַּסֵּתֶר, בְּחֶדֶר פְּנִימִי וְחָשׁוּךְ, כְּשֶׁהַתְּרִיסִים סְגוּרִים הֵיטֵב, מָל רַבָּן שִׁמְעוֹן אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן וְקָרָא אֶת שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: יְהוּדָה.	□	□	
יָלַדְתִּי בֵּן מָתוֹק,״ לָחֲשָׁה אֵשֶׁת הַנָּשִׂיא, ״וְקִיַּמְנוּ אֶת צִוּוּי אֱלֹהֵינוּ – לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּרִית מִילָה.	□	□	
בסיפור לא התרחש הדבר הבא: כֵּן, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ,״ עָנוּ הַשָּׂרִים, ״הִיא עָשְׂתָה לִבְנָהּ בְּרִית מִילָה!״.	□	□	
הַתִּינוֹק רַבִּי יְהוּדָה גָּדַל לִהְיוֹת ״רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא״, מְאַסֵּף וְכוֹתֵב הַמִּשְׁנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ לוֹמְדִים עַד הַיּוֹם.	□	□	

3. מה היה ראשון?

כתבו ליד כל אירוע מספר מ־1 עד 5 לפי סדר התרחשותו בסיפור.

□ אַתְּ תִּקְחִי אֶת הַתִּינוֹק שֶׁלִּי שֶׁעוֹד לֹא עָשׂוּ לוֹ בְּרִית, וְתַרְאִי אוֹתוֹ לַקֵּיסָר.

□ להלן מערך שיעור וסיפור חינוכי, מותח ומרגש עד דמעות, על הולדתו של רבי יהודה הנשיא (רבינו הקדוש) ומסירות הנפש של הוריו .

□ הוֹרָאָה לַתַּלְמִידִים: "בְּתוֹךְ הַפָּנָס שֶׁלָּכֶם, צַיְּרוּ אוֹ כִּתְבוּ עַל אֵיזֶה 'מִצְוָה' אוֹ 'הִתְאַמְּצוּת' אַתֶּם מְבַקְּשִׁים שֶׁהַקָּדוֹשׁ...

□ לֹא נְבַטֵּל אֶת צִוּוּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִפְּנֵי הָרְשָׁעִים!".

□ בְּדָמָעוֹת שֶׁל תּוֹדָה הִיא מָסְרָה אֶת אַנְטוֹנִינוּס חֲזָרָה לְאִמּוֹ הָרוֹמָאִית, וְחִבְּקָה אֶת בְּנָהּ יְהוּדָה לְחֵיקָהּ.

לפני ואחרי

מה קרה לפני: "אַתְּ תִּקְחִי אֶת הַתִּינוֹק שֶׁלִּי שֶׁעוֹד לֹא עָשׂוּ לוֹ בְּרִית, וְתַרְאִי אוֹתוֹ לַקֵּיסָר."?

מה קרה אחרי: "בְּדָמָעוֹת שֶׁל תּוֹדָה הִיא מָסְרָה אֶת אַנְטוֹנִינוּס חֲזָרָה לְאִמּוֹ הָרוֹמָאִית, וְחִבְּקָה אֶת בְּנָהּ יְהוּדָה לְחֵיקָהּ."?

סיבה ותוצאה מתוך המעשה

האירוע הנתון	מה גרם לו?	מה הייתה תוצאתו?
בַּסֵּתֶר, בְּחֶדֶר פְּנִימִי וְחָשׁוּךְ, כְּשֶׁהַתְּרִיסִים סְגוּרִים הֵיטֵב, מָל רַבָּן שִׁמְעוֹן אֶת בְּנוֹ הַקָּטָן וְקָרָא אֶת שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל:...		
כֵּן, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ," עָנוּ הַשָּׂרִים, "הִיא עָשְׂתָה לִבְנָהּ בְּרִית מִילָה!".		

4. הבנה והעמקה

המסר העולה מן הסיפור: המידה הטובה והדרך לעבודת השם העולות מן המעשה

א. מה מלמד המעשה ״לידתו ביום שנהרג ר׳ עקיבא — החלפת תינוקות״ על רבי יהודה הנשיא (רבי)? הביאו שתי ראיות מדויקות מן הסיפור.

ב. הסבירו במילים שלכם את המשפט: ״יָלַדְתִּי בֵּן מָתוֹק,״ לָחֲשָׁה אֵשֶׁת הַנָּשִׂיא, ״וְקִיַּמְנוּ אֶת צִוּוּי אֱלֹהֵינוּ – לַעֲשׂוֹת לוֹ בְּרִית מִילָה.״.

ג. אילו רבי יהודה הנשיא (רבי) לא היה פועל כפי שמתואר ב־״לְאֵם אָמַר לָשׂוּב לְבֵיתָהּ בְּשָׁלוֹם חָפְשִׂיָּה לְגַמְרֵי – וּבְאוֹתָהּ הִזְדַּמְּנוּת אֲפִלּוּ בְּטֵל אֶת הַגְּזֵרָה!״ — כיצד היה הסיפור עשוי להסתיים?

ד. כיצד האירוע ״(לְתַת לַיְלָדִים לַעֲנוֹת: נַדְלִיק מֵחָדָשׁ / נָבִיא פָּנָס כּוּ׳).״ מחזק את המסר של הסיפור?

5. קומיקס — אירועים ממשיים מן הסיפור

סיפור 63 • רבי יהודה הנשיא (רבי) • לידתו ביום שנהרג ר' עקיבא — החלפת תינוקות

ציירו כל אירוע והוסיפו מתחתיו משפט מתאים.

1. להלן מערך שיעור וסיפור חינוכי, מותח ומרגש עד דמעות, על הולדתו של רבי...

2. הַגְּזֵרָה הָיְתָה: אָסוּר לְשׁוּם יְהוּדִי לַעֲשׂוֹת בְּרִית מִילָה...

3. בַּלַּיְלָה הָיָה קַר, וְהָאֵם בָּכְתָה וְהִתְפַּלְּלָה מֵעֹמֶק...

4. עַל כִּסֵּא מִזָּהָב טָהוֹר יָשַׁב הַקֵּיסָר הָאַכְזָר, וּמַבָּט...

סיפור 63 • רבי יהודה הנשיא (רבי) • לידתו ביום שנהרג ר' עקיבא — החלפת תינוקות

5. מֵהַיּוֹם – שְׁנֵי הַתִּינוֹקוֹת הָאֵלֶּה יִהְיוּ חֲבֵרִים בְּלֵב...

6. הוֹרָאָה לַתַּלְמִידִים: "בְּתוֹךְ הַפָּנָס שֶׁלָּכֶם, צִיְּרוּ אוֹ...

6. כתיבה ויצירה בעקבות הסיפור

סיפור 63 • רבי יהודה הנשיא (רבי) • לידתו ביום שנהרג ר׳ עקיבא — החלפת תינוקות

☐ **יומן:** כתבו מנקודת מבטו של מי שראה את האירוע ״אִמּוֹ שֶׁל יְהוּדָה לָקְחָה אֶת הַתִּינוֹק אֶל לִבָּהּ.״.

☐ **מכתב:** כתבו לרבי יהודה הנשיא (רבי) בעקבות ״כֵּן, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ,״ עָנוּ הַשָּׂרִים, ״הִיא עָשְׂתָה לִבְנָהּ בְּרִית מִילָה!״.

☐ **דרשיח:** חברו שיחה שהייתה יכולה להתרחש רגע לפני ״הַתִּינוֹק רַבִּי יְהוּדָה גָּדַל לִהְיוֹת ״רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא״, מְאַסֵּף וְכוֹתֵב הַמִּשְׁנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ...״.

☐ **דיווח:** כתבו ידיעה קצרה שכותרתה ״לידתו ביום שנהרג ר׳ עקיבא — החלפת תינוקות״.

המחזה

רגע מן הסיפור	הדמויות	מה יאמרו או יעשו?
בַּסֵּתֶר, בְּחֶדֶר פְּנִימִי וְחָשׁוּךְ, כְּשֶׁהַתְּרִיסִים סְגוּרִים הֵיטֵב, מָל רַבָּן שִׁמְעוֹן...		
לָאֵם אָמַר לָשׁוּב לְבֵיתָהּ בְּשָׁלוֹם חָפְשִׂיָּה לְגַמְרֵי – וּבְאוֹתָהּ הִזְדַּמְנוּת...		

7. חיבור לחיים מתוך המעשה

א. מה אפשר ללמוד מן הדרך שבה רבי יהודה הנשיא (רבי) פעל באירוע "אֵשֶׁת רַבָּן שִׁמְעוֹן רָאֲתָה אֵיךְ ה׳ שׁוֹלֵחַ לָהּ מַלְאָךְ בִּדְמוּת רוֹמָאִית."?

ב. תארו מצב מחיי הכיתה שבו אפשר ליישם את המסר של "לידתו ביום שנהרג ר׳ עקיבא — החלפת תינוקות".

ג. איזו פעולה מעשית תעשו השבוע בעקבות הסיפור?

מרבי יהודה הנשיא (רבי) ומן המעשה "לידתו ביום שנהרג ר׳ עקיבא — החלפת תינוקות" למדתי ש_____.

מחוון למורה — 100 נקודות

ידיעת פרטי הסיפור	סדר וסיבה־תוצאה	ראיות מן הטקסט	הבנת המסר	יצירתיות ויישום
25	20	20	20	15